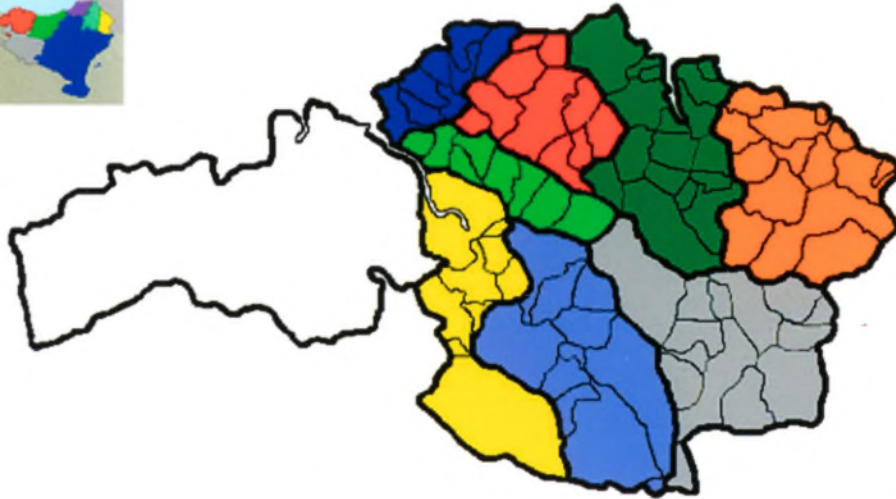




BIZKAIAN ZEHAR KANTETAN ARIKETA LIBURUA



BIZKAIAN ZEHAR KANTETAN

ARIKETA LIBURUA

Iñaki Gaminde
Juan Luis Goikoetxea
Jon Gaminde
Esther Elgoibar
Jon Gaminde Elgoibar
Xabier Zalbide



Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Vitoria-Gasteiz, 2004

Bizkaian zehar kantetan : ariketa liburua / Iñaki Gaminde ... et al. — 1. argit. —
Vitoria-Gasteiz : Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia = Servicio
Central de Publicaciones del Gobierno Vasco, 2004
or. ; cm. — (Glotodidaktika-lanak ; 65)
ISBN 84-457-2119-4
1. Kanta zaharrak-Euskal Herria. 2. Euskara-Ariketa praktikoak. I. Gaminde,
Iñaki. II. Euskadi. Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila. III. Bilduma.
398.8(460.15/.16+447.9)
809.169(076.5)

Argitaraldia: 1.a 2004eko ekaina

Ale-kopurua: 1.000 ale

© Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioa
Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Saila

Argitaratzailea: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco
Donostia Kalea, 1 - 01010 Vitoria-Gasteiz

Egileak: Iñaki Gaminde, Juan Luis Goikoetxea, Jon Gaminde
Esther Elgoibar, Jon Gaminde Elgoibar eta Xabier Zalbide

Internet: www.euskadi.net

Fotocomposaketa: Ipar, S. Coop.
Particular de Zurbaran, 2-4 - 48007 Bilbao

Inprimaketa: Grafo, S.A.
Avda. Cervantes, 51 - 48970 Basauri (Bizkaia)

ISBN: 84-457-2119-4

L.G.: BI - 1.498-04

AURKIBIDEA

Sarrera	5
1. Adinaren araberako ariketak	7
2. Gaiaren araberako ariketak	15
3. Erritmoa	33

SARRERA

Gure egunotan ordenagailua erabili arren buru orde, oroimena lantzea behar beharrezko da. Zein memoria argia CD honetako euskaldun zaharrena!

Behar bada, sasoia da buruz ikasteari izen galdua itzultzeko, ezen memorizatzea ikasketa esanguratsuaren barruan egiten bada, guztiz baliozkoa baita irakaskuntzan.

Euskaldunetarik batzuk hemengo kantak eta errezipituak amaren altzoan, sehaskaren kulunkan edo ohe apatzean entzuteko zoria izan dugu. Beste euskaldun batzuei, oster, andereñoaren ahots zoliak irakatsi dizkiete edo telebistako marrazki bizidunek.

Guk CD honetara —batzuentzat zein besteentzat— irakasle berriak dakartzagu —irakasleen irakasleak— gure etxeetako amama zaharrak, zuhurrak, menderik mendeko euskal tradizioko jakitunak.

Ondorioz, ezin ditugu entzumena eta errepikapena bereizi. «Haurrak abestiak entzun egin behar ditu, abesten ikas dezan gura badugu. Haren memoria musikala eta ongizate afektiboa loturik daude. Pixkanaka bada ere, abestiak errepikatuz ikasi egingo du, beraren adinera egokitutako ereduak ematen badizkiogu.

Hori dela-eta, erakusteko modu egoki bat «belarriz» da, hau da, irakaslea adituz, esaldiz esaldi, eta beraiek esaldiak errepikatuz, «banan-banan» aldiro hurrengo esaldia gehituz, kanta osoa abestu arte. Imitazio modu bat da. Irakaskuntza forma hau errazteko, irakasleen eta ikasleen arteko elkarrizketak egin daitezke»¹.

1. Bideoa ikusiz entzun.
2. Audioa entzun.
3. Letra ulertu.
4. Letra aurrean dela, buruz ikasi entzutearen eta errepikatzearen podesuz.
5. Kantatu edo errezipitu, taldeka, binaka, banaka.

CD-an sartu ditugun ariketa guztiak aurkezten ditugu ikaslearentzako koaderno antzeko honetan. Ariketak hiru multzo nagusitan banatuta daude. Lehen multzoan adinaren arabera sailkatu ditugunak daude. Bigarren multzoan gaika ematen ditugu; ariketa hauetariko batzuk ez ditugu aurreko sailean sartu, hala nola aditz ariketak eta idazketa lantzeko mota batzuk. Azkenik, hirugarren multzoan, «erritmoa» izenpean musika, erritmoa eta errezipitu edo kantuak eurak lantzeko prestatu ditugunak paratu ditugu.

Har ezazue gure ekarpen hau, arteragokoengandik gugana etorri dena, erabili, eskuztatu eta gozatu berarekin.

¹ DIAZ DE ZERIO, M. R. (2003): *Euskal kanta zahar batzuk eskolarako*. Nafarroako Gobernua. Iruñea.

1. ADINAREN ARABERAKO ARIKETAK

Sail honetako ariketak, ikasleen adinaren arabera, bost multzotan banatuta agertzen dira; bost, sei, zortzi, hamar eta hamaika urtekoentzat.

1.1. Bost urtekoentzat

A, E, I, O, U			
Gaia	Irakurketa	Jarduera	Abezedarioa ikasi leiteke kantaren bitartez, abezedarioko letrak bosnaka taldekatuta.
<p style="text-align: center;">A, be, ze, de, e/ efe, ge, hatxe, i, iota/ ka, ele, eme, ene, eñe/ o, pe, ku, erre, ese/ te, u, uve, uve bikoitza, ixa/ i grekoa, zeta.</p>			

ARRE-ARRE MANDAKO			
Gaia	Idazketa	Jarduera	Ikasleak hutsunea izen birekin bete behar dau. Esate baterako, <i>Josu eta Nerentzako</i> :
<p style="text-align: center;">Arre-arre mandako bihar Tolosarako handik zer ekarriko zapata ta gerriko Norentzako?</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/>			

KUKURRUKU			
Gaia	Irakurketa	Jarduera	Ikusi zenbat u letra dagozan kanta honetan eta bete hutsuneak.
<p style="text-align: center;">- u - u - u - u zer behar - - - u - - - u - - bi eta - - - u.</p>			

ASTOTXOA			
Gaia	Gorputz heziketa	Jarduera	Hartu altzoan, magalean —baina berna gainean— panpina eta bideoko andrearen erara egin mugimenduak.

TXAKUR HANDI			
Gaia	Gorputz heziketa	Jarduera	Hemen bere, hartu altzoan ikasgelako laguntxo bat edo panpina eta bideoko amamaren arabera mugimenduak egin.

TXALO PIN TXALO			
Gaia	Gorputz heziketa	Jarduera	Irakasleak galdetu eta ikasleak erantzuniko dau.
Zeri begira dago katutxoa? _____			

ERREGEENA			
Gaia	Ospakizunak	Jarduera	Irakasleak galdetu eta ikasleak erantzun:
Zer egin eutsan Meltxorrek Gasparri? _____			

1.2. Sei urtekoentzat

ERAGIOZU ESKUTXUARI			
Gaia	Gorputz heziketa	Jarduera	Lehenengo, bideoa jarri eta eskuei eragin erritmoaren arabera, lehenik batari, ostean, besteari. Bigarren, doinua jarri eta ikasleak hamar hatzak erabiliz, silabak banan-banan markatzen dirala eroan behar dau erritmoa.

TXINKIRRINKI SOINUA			
Gaia	Gorputz heziketa	Jarduera	Irakasleak lerro inpareak kantatu eta ikasleak pareak edo ikasle batek inpareak eta beste batek pareak, elkarriketa erara.
Txinkirrinki soinua _____ zapatatxu barriak _____			

ASTO BARRABANA			
Gaia	Zenbakiak	Jarduera	Esan egizu zertzuk egiten daben multzoa. Zuk bi gehiago ipini:
<p style="text-align: center;">Bikoteak: esku bi; arto-uruna; _____; _____ Hirukoteak: hiru erregeak; triangelua; _____; _____ Laukoteak: astoak lau hanka; lau koadroa; _____; _____ Boskoteak: larrosatxoak bost orri; _____; _____</p>			

HATOR-HATOR			
Gaia	Ospakizunak	Jarduera	Ikasleak kantatu ahala antzezteko, batez bere, <i>eragiok mutil</i> dinoanean eta <i>txipli-txapla pun</i> kantatzen danean.

1.3. Zortzi urtekoentzat

ZERUAN ZE BARRI			
Gaia	Eremu semantikoak	Jarduera	Bada euskeraz atsotitz bat galdera eta erantzuna dituen. Hemen dozu erantzuna, zuk itauna ipini ikasi dozun koplatic atarata:
<p style="text-align: center;">_____?</p> <p style="text-align: center;">Zaharrak barri.</p>			

ANDRAKILA MARDO			
Gaia	Gorputz heziketa	Jarduera	Lehenengo txinboaren/kulunkaren erritmoan erabili pan-pina besartean eta gero, hutsuneak bete.
<p style="text-align: center;">Mardoa, _____, _____, ondo apaindua.</p>			

OBABATXUA II			
Gaia	Eremu semantikoak	Jarduera	Ispasterreko amamak zergaitik dino:
<p style="text-align: center;">«Ez egin lorik basoan»?</p> <p style="text-align: center;">_____</p>			

OBABATXU TXINGORRINGO			
Gaia	Eremu semantikoak	Jarduera	Zeanuriko amamak dino: «azagariak jango zaitu», baina
Zer zaralakoan? _____.			

TXIKITXU POLIT HORI			
Gaia	Idazketa	Jarduera	Jaso eskuak Mari Jaiaren moduan eta kontatu silabak atzamarrak erabilita:
Txi-ki-txu po-lit-ho-ri _____ _____ _____			
Orain kantatu letra berbera «Maritxu nora zoaz koplaren musikaz».			

ERREKA BAZTERREKO			
Gaia	Idazketa	Jarduera	Azpian daukazun laukian, ezkerreko goiko kopla zelan kantatu azpian ipintzen da. Zuk idatzi «Erreka bazterreko» kopla hau eskuinean goian eta ipini azpian zelan kantatu daitekeen errepika eta guzti, ezkerrekoaren modura.
Ederrak bi balio		Erreka bazterreko	
Kopla	Ederrak bi balio onak hiru ta lau galanta izateak asko balio dau.	Kopla	Erreka bazterreko...
Kopla kantatua errepikarekin	Ederrak bi balio onak hiru ta lau ederrak bi balio onak hiru ta lau galanta izateak asko balio dau oi ai ene asko balio dau ederrak bi balio onak hiru ta lau.	Kopla kantatua errepikarekin	

EGUEN ZURI			
Gaia	Generoa	Jarduera	Jo hiztegiara, begiratu zer dan mondrongo edo mondongo eta hemen idatzi.
Mondrongo: _____			

LOA-LOA/OBABATXUA (I)			
Gaia	Jolasak- Olgetak	Jarduera	Obabatxua ikasi eta erantzun:
Noz egingo dau lo umetxuak eta noz amamak? _____			

OBA-OBA			
Gaia	Jolasak- Olgetak	Jarduera	Kanta hau entzunik, idatzi antz-antzeko izenburua daukan euskal liburu famatu baten izena. Idazlea Bernardo Atxaga da: _____

KANDELARIO-LARIO			
Gaia	Ospakizunak	Jarduera	Kanta honetan «r» sinplea <i>lario</i> eta «rr» anitza aurkitzen ditugu: 1. Esan kantaren testua ahoz, «r» tipo biak intentsitate handiagoz markaturik. 2. Idatzi/esan hiru berba «r» mota bat edo bestea ipinita berbaren esangura aldatzen dana. Esate baterako: «Burdin gorria» eta «Burdin gorria».
_____ _____ _____			

1.4. Hamar urtekoentzat

LEHENENGOTXU HORI			
Gaia	Gorputz heziketa	Jarduera	Idatzi bost txartel txikitxutan —bost papertxutan— hartzten izenak: TXIKIA, NAGIA, LUZEA, SENDOA, LODIA eta atxiki jagokon atzamarrari.

TXAKOLIN			
Gaia	Gorputz heziketa	Jarduera	Kantatu ahala, amamak egiten dituan keinu-mugimenduak imitatu eta Bernardari dinoan lekuan ikasgelako baten izena kantatu.
Ikaslearen jarduera: Txakolin, txakolin txakolinak on egin txakolinak emongo deutsa _____ zer egin txakolin txakolinak on egin.			

PERU ZAPATARIA			
Gaia	Jolasak- Olgetak	Jarduera	Erantzun
Peru zapatariak zer egin dau pekatu? _____			
Nongo txakurra? _____.			

GABONETAN			
Gaia	Ospakizunak	Jarduera	Abestu, hutsunea dan lekuan herriaren/ikastolaren/ikas- tetxearen izena ipinita:
Gabonetan oilarra pazkoetan bildotsa ahalegina egiteak ez dau guretzat esku motza hileru meza osketan maiatzean Lagara _____ umetxuak ondo bizi gara.			

URTEBARRI			
Gaia	Ospakizunak	Jarduera	Urtebarri: Elantxobeko eskari kantan abestu eta ezer emoten ez badeutsue, zer esaten jake etxe horretako atsoari eta agureari?
_____ _____			

URTEBARRI			
Gaia	Ospakizunak	Jarduera	Erantzun: «Urte barri txarri belarri» nork emoten deutso nori?

1.5. Hamaika urtekoentzat

AITAITA DALA TUTULUNBERDE			
Gaia	Eremu semantikoak	Jarduera	Zeanuriko «Aitaita dala tutulunberde» ikasi ostean, egin irudi bat, non marraztuko duzun aitaita zer hartuta eta zelan hartuta joan den Bitoriara.

HORRA HOR GOIKO

Gaia	Eremu semantikoak	Jarduera	
			Ikasgelan: «Horra hor goiko» kantarako, begiratu entziklopedian irudia edo argazkia amilotxarena eta kukuarena. Etxean: Itaundu aitaxuri edo amatxuri zer gertatzen dan kukuaren eta amilotxaren artean nahiz kukuaren eta txindorraren artean udabarrian.

SANTA AGEDA (Orozko)

Gaia	Eremu semantikoak	Jarduera	
			Santa Ageda eske-kopla ikasi eta kontatu irakasleari edo taldeko laguntxuari nor izan zan Santa Ageda eta zer gertatu jakon.

HAMABI APOSTOLUAK

Gaia	Zenbakiak	Jarduera	
			Buruz ikasi eta hutsuneak bete zenbakiak ipiniz.
<p>_____ 12 _____ apostoluak</p> <p>_____ aingeruak</p> <p>_____ mandamentuak</p> <p>_____ ordenamentua</p> <p>_____ dira zerua</p> <p>_____ sakramentua</p> <p>_____ argilerua _____</p> <p>Jesukristoren _____ llaga _____</p> <p>_____ ebangelistea _____</p> <p>_____ trinidadak _____</p> <p>Erromako altarak _____</p> <p>gure Jauna bera da _____</p> <p>berak salbauko gaiozak.</p>			

TXIKITXUA ZARA

Gaia	Eremu semantikoak	Jarduera	
			Lau lerroko kopla honetan, zein hitz, aditz edo partikula erabiliko zeunke hirugarren lerroan silaba bat gehiago ipintzeko. Kontuan hartu silaba batekoak izan behar daula.
<p>1. lerroan _____ 8</p> <p>2. lerroan _____ 8</p> <p>3. lerroan _____ 7: + 1 = _____</p> <p>4. lerroan _____ 8.</p>			

APALAZIO ZALDUNA			
Gaia	Ospakizunak	Jarduera	Gabon koplak honen amaieran erdaraz entzuten dozuna hemen euskaraz ipini dogu, baina hutsuneakaz zeuk bete dagizuzan:
Aquí estamos cuatro bailaremos dos una limosnita por amor de Dios.		Hemen gaituzue _____ dantzarako _____ Jaungoikoa arren limosnatxu _____	

LOGURA NAZ			
Gaia	Idazketa	Jarduera	Walt Disney pictures-ek baditu «El jorobado de Notre Dame», The hunchback of Notre Dame, Le bossu de Notre Dame izeneko marrazki bizidunak. Entzun koplak eta ipini euskaraz produkzio horren izenburua.

LOTXU ENGAINADORE			
Gaia	Idazketa	Jarduera	Ipini hiru izenlagun loa kalifikatzeko:
lotxu		_____ _____ _____	

UMEA NEGARREZ			
Gaia	Idazketa	Jarduera	Izenlagun bi erabiltzen dituzte tabernan dagoan aita kalifikatzeko. Idatzi egizuz biak.
_____ _____			

2. GAIAREN ARABERAKO ARIKETAK

Prestatu ditugun ariketak gaien arabera sailkatuta ematen dira atal honetan. Aurreko sailkapenean agertu diran ariketez gain, hemen aditza eta idazketa lantzeko beste batzuk bere agertzen dira. Egin ditugun multzoak honeek dira: Irakurketa, gorputz heziketa, kanpo semantikoak, idazketa, zenbakiak, generoa, jolasak-olgetak, ospakizunak eta aditz ariketak.

2.1. Irakurketa

A, E, I, O, U			
Adina	5	Jarduera	Abezedarioa ikasi leiteke kantaren bitartez, abezedarioko letrak bosnaka taldekatuta.
A, be, ze, de, e/ efe, ge, hatxe, i, iota/ ka, ele, eme, ene, eñe/ o, pe, ku, erre, ese/ te, u, uve, uve bikoitza, ixa/ i grekoa, zeta.			

KUKURRUKU			
Adina	5	Jarduera	Ikusi zenbat u letra dagozan kanta honetan eta bete hutsu-neak.
- u - u - u - u zer behar - - - u - - - u - - bi eta - - - u.			

2.2. Gorputz heziketa

ASTOTXUA			
Adina	5	Jarduera	Hartu altzoan, magalean —baina berna gainean— panpina eta bideoko andrearen erara egin mugimenduak.

TXAKUR HANDI			
Adina	5	Jarduera	Hemen be, hartu altzoan ikasgelako laguntxu bat edo panpina eta bideoko amamaren arabera mugimenduak egin.

TXALO PIN TXALO			
Adina	5	Jarduera	Irakasleak galdetu eta ikasleak erantzungo dau.
Zeri begira dago katutxua? _____			

ERAGIOZU ESKUTXUARI			
Adina	6	Jarduera	Lehenengo, bideoa jarri eta eskuari eragin erritmoaren araberako, lehenik batari, ostean, besteari. Bigarren, doinua jarri eta ikasleak hamar hatzak erabiliz, silabak banan-banan markatzen dirala eroan behar dau erritmoa.

TXINKIRRINKI SOINUA			
Adina	6	Jarduera	Irakasleak lerro inpareak kantatu eta ikasleak pareak edo ikasle batek inpareak eta beste batek pareak, alkarrizketa erara.
Txinkirrinki soinua _____ zapatatxu barriak _____			

ANDRAKILA MARDO			
Adina	8	Jarduera	Lehenengo txinboaren/kulunkaren erritmoan erabili panpina besartean eta gero, hutsuneak bete.
Mardoa, _____, _____, ondo apaindua.			

LEHENENGOTXU HORI			
Adina	10	Jarduera	Idatzi bost txartel txikitxutan —bost papertxutan— hatzen izenak: TXIKIA, NAGIA, LUZEA, SENDOA, LODIA, eta atxiki dagokion atzamarrari.

TXAKOLIN			
Adina	10	Jarduera	Kantatu ahala, amamak egiten dituan keinu-mugimenduak imitatu eta Bernardari dinoan lekuan ikasgelako baten izena kantatu.
Txakolin, txakolin txakolinak on egin txakolinak emongo deutso _____zer egin txakolin txakolinak on egin.			

2.3. Eremu semantikoak

OBABATXUA II			
Adina	8	Jarduera	Ispasterreko amamak zergaitik dino:
«Ez egin lorik basoan»?			

OBABATXU TXINGORRINGO			
Adina	8	Jarduera	Zeanuriko amamak dino: «azagariak jango zaitu», baina
Zer zaralakoan?			
_____.			

AITAITA DALA TUTULUNBERDE			
Adina	11	Jarduera	Zeanuriko «Aitaita dala tutulunberde» ikasi ostean, egin irudi bat non marraztuko dozun aitaita zer hartuta eta zelan hartuta joan dan Bitoriara.

HORRA HOR GOIKO			
Adina	11	Jarduera	Ikasgelan: «Horra hor goiko» kantarako begiratu entziklopedian irudia edo argazkia amilotxarena eta kukuarena. Etxean: Itaundu aitaxuri edo amatxuri zer gertatzen dan kukuaren eta amilotxaren artean nahiz kukuaren eta txindorraren artean udabarrian.

SANTA AGEDA (Orozko)			
Adina	11	Jarduera	Santa Ageda eske-kopla ikasi eta kontatu irakasleari edo taldeko laguntxuari nor izan zan Santa Ageda eta zer gertatu jakon.

2.4. Idazketa

Idazketa lantzeko ariketak bost multzotan banatuta ematen ditugu: Orokorrak, berbak topatzekoak, kantua osotzekoak, ikusi eta idaztekoak eta, azkenik, entzun eta idaztekoak. Atzeneko sailetan bideoa ikusita edo audio artxiboa entzunda, kantuaren letra idazteko eskatzen da.

2.4.1. Orokorrak

ARRE-ARRE MANDAKO			
Adina	5	Jarduera	Ikasleak hutsunea izen birekin bete behar du. Esate baterako, <i>Josu eta Nerentzako</i> :
Arre-arre mandako bihar Tolosarako handik zer ekarriko zapata ta gerriko Norentzako? _____			

TXIKITXU POLIT HORI			
Adina	8	Jarduera	Jaso eskuak Mari Jaiaren moduan eta kontatu silabak atzamar- rrak erabilita:
Txi-ki-txu po-lit ho-ri _____ _____ _____			
Orain kantatu letra berbera «Maritxu nora zoaz koplaren musikaz».			

ERREKA BAZTERREKO			
Adina	8	Jarduera	Azpian daukazun laukian, ezkerreko goiko kopla zelan kan- tatu azpian ipintzen da. Zuk idatzi «Erreka bazterreko» kopla hau eskuinean goian eta ipini azpian zelan kantatu daitekeen errepika eta guzti, ezkerrekoaren modura.
Ederrak bi balio		Erreka bazterreko	
Kopla	Ederrak bi balio onak hiru ta lau galanta izateak asko balio dau.	Kopla	
Kopla kantatua errepikarekin	Ederrak bi balio onak hiru ta lau ederrak bi balio onak hiru ta lau galanta izateak asko balio dau oi ai ene asko balio dau ederrak bi balio onak hiru ta lau.	Kopla kantatua errepikarekin	

2.4.2. Berbak idaztekoak

KATALAMIXON
Katalamixon Nondik etorri? _____ Zer ekarri? _____ eta ogia Non itxi? _____ Txakurrak eta _____ jan Txau!

ATXIA-MITXIA
Atxia-mitxia perolipan neure _____ errotan joan nintzan errotara topau neban _____ bat _____ neuntsan harri bat zelemina kanpa zelemina kanpa gari gorri-gorri bat!

BASOAN JAI
Basoan jaio _____ hazi _____ etorri eta _____ ikasi

HAU ZANKO
Ai _____, ai manko _____ beterik joan eta gariz _____ baletor torros tos tos tos tos!

TATANA GOZOA

Tatana gozoa
Zer _____ dozu gaur?
Txitxi eta _____
Niri zergaitik emon ez?
Aitak eta _____ itxi ez
zapi, zapi!

NESKATO PISPOTA

Neskato pispota
_____ dozu kopeta
zure _____ jantziak
hiru _____ kortxeta

MARITXU TAILETAKO

Maritxu tailetukoa
gona _____
_____ hagin zaharra
eta _____ barria

ARRAUTZENA

Honek arrautzatxua egin
honek _____
honek prestau
honek _____
eta honek _____

BAT BATXI PARRAT

Bat, bat, Batxi parrat
Bi, bi, Batxi _____
Hiru, hiru, hiru _____
Lau, lau, sardina _____
Bost, bost, gure katuak _____
Sei, sei, nik ezin _____

PUNTAN PUNTA BI

Puntan punta bi
eperdian _____ bi
eta _____ dira
eta ezin igarri

2.4.3. Kantua osotzekoak

TXINKIRRINKI

Txinkirrinki _____
txinbilinerako
_____ barriak
udabarrirako

ZERUAN ZE BARRI

Lo lo _____
zeruan ze barri?
_____ barri onak
orain eta _____

TXALO PIN TXALO

Txalo pin txalo
_____ eta txalo
_____ mizpiruaren
ganean dago
_____ bego
bego badago
zapatatxu _____
begira _____

SANTA AGEDA

Bedeinkatia izan dedila
etxe _____ jentia
pobre eta humilde dabilzantentzat
badute _____
Santa Martiri maitia
dago _____ betia
jaun zerukuak emon daiuela
_____ eta bakia

PERU ZAPATARIA

Din dan
nor hil da?
Peru _____
Zer egin dau pekatu?
Auzoko _____ urkatu
teila ganean sikatu
haren _____ koitaduak
_____ madai pagatu

OBA-OBA

Oba-oba
loaren _____
Santa Katineko
_____ gozoa
zakua sartu eta
_____ zuloa
handik _____ dau ta
kadera motxoa
oba-oba

OBABATXUA

Ababatxua lo tirintaña
ez egin lorik _____
_____ batek jan ez zaiezan
_____ zarelakoan

LOGURA NAZ

Logura naz eta lo egingo neuke
baneuka oherako _____
daukat _____ laguna baina
_____ lepo makurra

EGUEN ZURI

Etxeko _____ mondrongo
hik ez don asko _____
hik emoten donanagaitik
ez jonagu _____ beteko

HORRA HOR GOIKO

Horra hor goiko _____ baten
_____ daukaz ume bi
kukuak egin ta _____ jan
haxe be kukuaren _____ zan

2.5. Zenbakiak

ASTO BARRABANA			
Adina	6	Jarduera	Esan egizu zertzuk egiten daben multzoa. Zuk bi gehiago ipini:
<p style="text-align: center;">Bikoteak: esku bi; arto-uruna; _____; _____ Hirukoteak: hiru erregeak; triangelua; _____; _____ Laukoteak: astoak lau hanka; lau koadroa; _____; _____ Boskoteak: larrosatxuak bost orri; _____; _____</p>			

LEHENENGOTXU HORI			
Adina	10	Jarduera	Idatzi bost txartel txikitxutan —bost papertxutan— hatzen izenak: TXIKIA, NAGIA, LUZEA, SENDOA, LODIA eta atxiki dagokion atzamarrari.

HAMABI APOSTOLUAK			
Adina	11	Jarduera	Buruz ikasi eta hutsuneak bete zenbakiak ipiniz.
<p style="text-align: center;">_____ 12 _____ apostoluak _____ aingeruak _____ mandamentuak _____ ordenamentua _____ dira zerua _____ sakramentua _____ argilerua _____ Jesukristoren _____ llaga _____ _____ ebangelistia _____ _____ trinidadia _____ Erromako altarak _____ gure Jauna bera da _____ berak salbauko gaiozak.</p>			

2.6. Generoa

EGUEN ZURI			
Adina	8	Jarduera	Jo hiztegiara, begiratu zer den mondongo edo mondongo eta hemen idatzi.
Mondongo: _____			

URTEBARRI			
Adina	10	Jarduera	Urtebarri: osotu lerroak. Elantxobeko eskari kantan abestu eta ezer emoten ez badeutsue, zer esaten jake etxe horretako atso-ari eta agureari?
<p>_____</p> <p>_____</p>			

URTEBARRI			
Adina	10	Jarduera	Erantzun: «Urte barri txarri belarri» nork emoten deutso nori?
<p>_____</p>			

2.7. Jolasak/Olgetak

LOA-LOA/OBABATXUA (I)			
Adina	8	Jarduera	Obabatxua ikasi eta erantzun:
<p>Noz egingo dau lo umetxuak eta noz amamak?</p> <p>_____</p>			

OBA-OBA			
Adina	8	Jarduera	Kanta hau entzunik, idatzi antz-antzeko izenburua daukan euskal liburu famatu baten izena. Idazlea Bernardo Atxaga da:
<p>_____</p>			

PERU ZAPATARIA			
Adina	10	Jarduera	Erantzun
<p>Peru zapatariak zer egin dau pekatu?</p> <p>_____</p> <p>Nongo txakurra?</p> <p>_____.</p>			

2.8. Ospakizunak

ERREGREENA			
Adina	5	Jarduera	Irakasleak galdetu eta ikasleak erantzun:
<p>Zer egin eutsan Meltxorrek Gasparreri?</p> <p>_____</p>			

HATOR-HATOR			
Adina	6	Jarduera	Ikasleak kantatu ahala antzezteko, batez bere, <i>eragiok mutil dinoanean eta txipli-txapla pun</i> kantatzen danean.

KANDELARIO-LARIO			
Adina	8	Jarduera	Kanta honetan «r» sinplea lario eta «rr» anitza aurkitzen ditugu: 1. Esan kantaren testua ahoz, «r» tipo biak intentsitate handiagoz markaturik. 2. Idatzi/esan hiru berba «r» mota bat edo bestea ipinita berbaren esangura aldatzen dana. Esate baterako: «Burdin gorria» eta «Burdin gorria».
<hr/> <hr/> <hr/>			

GABONETAN			
Adina	10	Jarduera	Abestu, hutsunea dan lekuan herriaren/ikastolaren/ikastetxearen izena ipinita:
<p style="text-align: center;"> Gabonetan oilarra pazkoetan bildotsa ahalegina egiteak ez dau guretzat esku motza hileroko meza osketan maiatzean Lagara _____ umetxuak ondo bizi gara. </p>			

URTEBARRI			
Adina	10	Jarduera	Urtebarri: osotu lerroak. Elantxobeko eskari kantan abestu eta ezer emoten ez badeutsue, zer esaten jake etxe horretako atsoari eta agureari?
<hr/> <hr/>			

URTEBARRI			
Adina	10	Jarduera	Erantzun: «Urte barri txarri belarri» nork emoten deutso nori?
<hr/>			

APALAZIO ZALDUNA			
Adina	11	Jarduera	Gabon kopla honen amaieran erdaraz entzuten dozuna hemen euskaraz ipini dogu, baina hutsuneakaz zeuk bete dagizuzan:
Aquí estamos cuatro bailaremos dos una limosnita por amor de Dios.		Hemen gaituzue _____ dantzarako _____ Jaungoikoa arren limosnatxu _____	

2.9. Aditz ariketak

Lehenengo, irakurri aditz aldia, ostean, entzun kanta eta azpimarratu pertsona egokia.

A, E, I, O, U
DOT DOK/NA DAU DOGU DOZU DOZUE DABE

ANDRAKILA MARDO
NAU HAU DAU GAITU ZAITU ZAITUE DITU/DAUZ

ASTO BARRABANA		
DAROAT DAROAK/DAROAN(A) DAROA DAROAGU DAROAZU DAROAZUE DAROE	BANEUKA BAHEUKA BALEUKA BAGEUNKA BAZEUKA BAZEUKIE BALEUKIE	NAROA HAROA DAROA GAROAZ ZAROAZ ZAROEZ DAROAZ

EGUEN ZURI
JOAT/JONAT DOK/DONA JOK/JONA JOAGU/JONAGU JUEK

ERREGEENA	
NATOR HATOR DATOR GATOZ ZATOZ ZATOZE DATOZ	NEUTSAN HEUTSAN EUTSAN GEUNTSAN ZEUNTSAN ZEUNTSIEN EUTSIEN

APALAZIO ZALDUNA (Orozko)	
DEUSAT DEUTSAK/DEUTSAN(A) DEUTSA DEUTSAGU DEUTSAZU DEUTSAZUE DEUSIE	DEUTSADAZ DEUTSAZAK/DEUTSAZAN(A) DEUTSAZ DEUTSAGUZ DEUTSAZUZ DEUTSAZUEZ DEUSIEZ

APALAZIO ZALDUNA (Zeanuri)		
DEUSTE DEUE/DEUNE DEUSIE DEUSKUE DEUSUE DEUSUEE DEUTSEE	DEUSTAZ DEUAZ/DEUNAZ DEUTSAZ DEUSKUZ DEUTSUZ DEUTSUEZ DEUTSEZ	DARABILT DARABILK/DARABILN(A) DARABIL DARABILGU DARABILZU DARABILZUE DARABILE

HATOR-HATOR

DAIDAN
DAIAN/DAINAN
DAIAN
DAIGUN
DAIZUN
DAIZUEN
DAIEN

HORRA HOR GOIKO
(Orozko)

DAUKAT
DAUKAK/DAUKAN(A)
DAUKA
DAUKAGU
DAUKAZU
DAUKAZUE
DAUKIE'

HORRA HOR GOIKO
(Ispaster)

EGIN JOAT
EGIN DOK/EGIN DON(A)
EGIN JOK
EGIN JOAGU
EGIN JUEK

HORRA HOR GOIKO
(Lekeitio)

DITUT
DITUK/DITUN
DITU
DITUGU
DITUZU
DITUZUE
DITUE

LOGURA NAZ

BANEUKA
 BAHEUKA
 BALEUKA
 BAGEUNKA
 BAZEUNKA
 BAZENUKIE
 BALEUKIE

NEUKE
 HEUKE
 LEUKE
 GAUNKE
 ZEUNKE
 ZEUNKIE
 LEUKIE

OBABATXU (II)

NAIAN
 HAIAN
 DAIAN
 GAIZAN
 ZAIZAN
 ZAIEZAN
 DAIZAN

OBABATXU TXINGORRINGO

NAU
 HAU
 DAU
 GAITU
 ZAITU
 ZAITUE
 DITU

**SANTA AGEDA
(Orozko)**

NEBAN
 HEUAN
 (Z)EBAN
 GENDUAN
 ZENDUAN
 ZENDUEN
 (Z)EBEN

DINOT
 DINOK/DINON(A)
 DINO
 DINO GU
 DINOZU
 DINOZUE
 DINO E

NINTZAN
 HINTZAN
 ZAN
 GINAN
 ZINAN
 ZINIEN
 ZIRAN

**SANTA AGEDA
(Elantxobe)**

DAIDAN
DAIAN/DAINAN
DAIAN
DAIGUN
DAIZUN
DAIZUEN
DAIEN

**SANTA AGEDA
(Ubidea)**

NABIL
HABIL
DABIL
GABILTZ
ZABILTZ
ZABILTZE
DABILTZ

NAGO
HAGO
DAGO
GAGOZ
ZAGOZ
ZAGOZE
DAGOZ

TXAKOLIN

DEUST
DEUA/DEUNA
DEUTSA
DEUSKU
DEUTSU
DEUTSUE
DEUTSE

TXALO PIN TXALO

NAGOAN
HAGO
BEGO/DAGOALA
GAGOZAN
ZAGOZ
ZAGOZE
BEGOZ/DAGOZALA

TXIKITXUA ZARA

NAZ
HAZ
DA
GARA
ZARA
ZARIE
DIRA

HAUT
DOT
ZAITUT
ZAITUET
DITUT/DODAZ

**URTEBARRI
(Elantxobe)**

NATORTZU
NATORKO
NATORTZUE
NATORKE

NAITEN
HADI
BEDI/DAITELA
GAITEZAN
ZAITEZ
ZAITEZE
BEITEZ/DAITEZALA

3. ERRITMOA

Atal honetan musika, erritmo, kantu eta errezzitatuekin eurokin lotutako ariketak bartzzen ditugu. Ariketak ondoko multzoetan banatuta aurkezten ditugu: (1) entzun eta kantatu, (2) entzun eta aukeratu, (3) entzun eta jo, (4) kanta asmatu, (5) doinua asmatu eta (6) doinua aukeratu.

3.1. Entzun eta kantatu

Audio artxiboa entzun eta ostean norberak kantatzeko ariketa da. Beronen bidez ikas daitezke kanta.

3.2. Entzun eta aukeratu

Audio artxiboaren melodia entzun eta ostean norberak aukeratu leikez ondo datorkozan berbak. Kanta baten baino gehiagoren berbak izan daitezke.

3.3. Entzun eta jo

Atal honetako audio artxiboetan melodiak apur bat moldatuta aurkezten dira. Melodiok betiko kanta aldatu leitekezala erakusten dute; era berean, norberak jotzeko balio leike.

3.4. Kanta asmatu

Multzo honetako ariketetan, aldezturrik emoten diran lau berba erabilia kanta osoa osatu behar da: Eredutzat aurkeztu ditugunak honako hauek dira

1	txutxulunberde masustra aita gurea tabernan
---	--

2	mandako Tolosarako Iruñarako gerriko
---	---

3	mardo txorta apaindua moduan
----------	---------------------------------------

4	harexitxu kukuak amilotxak zoritxarra
----------	--

5	txikia nagia luzea sendoa
----------	------------------------------------

6	zalduna eguna paluak gaztaina
----------	--

7	Urtebarri belarri mailutxu hausi
----------	---

8	andra mondrongo emongo poltsa
----------	--

9	zapaterua koipetsu garbitu sikatu
----------	--

10	txalo katutxua bego dago
-----------	-----------------------------------

3.5. Doinua asmatu

Kanta baten letra emonda ikasleari eskatzen jako ondoen jagokon doinua emoteko. Adibidetzat honako honeek hartu dira:

AITAITA DALA

Aitaita dala txutxulunberde
amama dala masustra
aita gurea tabernan da ta
amamatxuri ematen

ARRE-ARRE

Arre-arre mandako
bihar Durangorako
handik zer ekarriko
zapata ta gerriko

ASTOTXUA

Astotxua txikitxua
horren belekua
okerreko bidetik
zek ete darua

EGUEN ZURI

Etxeko andra mondrongo
hik ez don asko emongo
hik emoten donanagaitik
ez jonagu poltsarik beteko

APALAZIOA

Apalazio zalduna
hiru erregeen eguna
hiru erregeek agindu deuskue
limosnatxu bat behar dogula
zotzak eta paluak
Martin kintzen kontuak
Martineri eroan deutsezala
hiru oilanda katuak
haren hazurrak batu ezinda
harek darabiltzan saltoak
tinbilintaña-tinbilintaña
hiru intxaur eta lau gartzaina

HATOR-HATOR

Hator hator mutil etxera
gaztaina zimelak jatera
gabon gaba ospatuteko
aitaren eta amaren aurrean
ikusiko dok aita barreka
ama be poz atseginez
eragiok mutil
aurreko tanbolin horri
gaztainak erre artean
gaztainak erre artean
txipli txapla pun
gabon gaba pozik
igaro daigun

HORRA HOR GOIKO

Horra hor goiko
harextitxu baten
kukuak daukaz ume bi
kukuak egin ta
amilotxak jan
haxe be kukuaren zoritxarra zan

KANDELARIO

Kandelario lario
hatxari ura dario
erroteari uruna
haxe da guk behar doguna

LOTXU ENGAINADOREA

Lotxu engainadore
faltso traidorea
arren engaina eizu
umea geurea
arren engaina eizu
umea geurea

OBABATXUA
<p>Obabatxua lo ta lo zuk orain eta nik gero zeuk gura dozun orduren baten biok egingo dogu lo ta lo</p>

3.6. Doinua aukeratu

Kanta baten berbak irakurri ondoren, doinu bi entzun behar dira eta berbekin ondoen egokitzen dana aukeratu behar da.

ZERUAN ZE BARRI
<p>Zeruan ze barri? zeruan barri onak orain eta beti</p>

TXIKITXU POLIT HORI
<p>Txikitxu polit hori zelan zara bizi? joan dan aspaldian ez zaitut ikusi</p>

TXALO PIN TXALO
<p>Txalo pin txalo txalo eta txalo katutxua mizpiruaren ganean dago badago bego bego badago zapatatxu barrien begira dago</p>

TXAKUR HANDI
<p>Txakur handi txaketa txakur handiena txakur handi txaketa buelta morena</p>

PERU ZAPATARIA

Din dan
nor hil da?
Peru zapateria
Zer egin dau pekatu?
Auzoko txakurra urkatu
teila ganean sikatu
haren emazte koitaduak
hamar madai pagatu

OINA-OINA

Oina oina
txiri txiri
aita legez
ama legez

KUKURRUKU

Kukurruku zer behar dozu
arrautza bi eta koipetsu

OBABATXU

Obabatxua txingoringorri
ez egin lorik basoan
azagariak jango zaitu ba
oiloa zaralakoan
azagariak jango zaitu ba
oiloa zaralakoan

HORRA HOR

Horra hor goiko harexitxu baten
kukuak daukaz ume bi
kukuak egin ta amilotxak jan
hauxe be kukuaren zoritxarra zan

ERAGIOZU

Eragiozu eskutxuari
behin batera
ta gero bestera



EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

HEZKUNTZA, UNIBERTSITATE
ETA IKERKETA SAILA

DEPARTAMENTO DE EDUCACIÓN,
UNIVERSIDADES E INVESTIGACIÓN



Bizkaiko Foru
Aldundia

Diputación Foral
de Bizkaia



men de
kultur a

Sig.: 811.361'282 GAM biz
Tit.: Bizkaian zehar kantetan : :
Aut.:
Cód.: 1011273



ISBN 84-457-21



9 788445 721

Salneurria: 1